

Išvada

IŠVADA DĖL 2026 M. METINĖS PAŽANGOS ATASKAITOS

2026 m. gegužės 15 d.

Nr. BPE-3

2025 M. GRYNŲJŲ IŠLAIDŲ AUGIMAS ATITIKO ES REIKALAVIMUS, TAČIAU ATEITYJE BE TVARIŲ PAJAMŲ ŠALTINIŲ BUS SUNKU LAIKYTI FISKALINĖS DRAUSMĖS

Valstybės kontrolė, kaip nepriklausoma fiskalinė institucija (toliau – NFI), teikia Seimui savo išvadą dėl 2026 m. metinės pažangos ataskaitos fiskalinės dalies. Išvada teikiama remiantis Lietuvos Respublikos fiskalinės valdysenos įstatymu.

NFI vertinimu, atsižvelgus į galimą nuokrypį, metinėje pažangos ataskaitoje pateiktas grynųjų išlaidų augimas pagal faktinius 2025 m. duomenis atitiko grynųjų išlaidų augimo ribą, nustatytą Lietuvos 2025–2029 m. vidutinio laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane. Išvadoje taip pat pateikiamos ir NFI 2026–2029 m. valdžios sektoriaus balanso ir skolos projekcijos, apžvelgiamas 2025 m. *ex post* nacionalinių fiskalinės drausmės taisyklių laikymasis ir nacionaliniai fiskalinės valdysenos pokyčiai.

Pagrindinės žinutės:

- Pagal faktinius duomenis, 2025 m. grynųjų išlaidų augimas atitiko ES reikalavimus.
- Yra didelė rizika, kad 2026 m. gali būti nesilaikoma nacionalinių ir ES fiskalinės drausmės taisyklių – nukrypta nuo išlaidų augimo ribų.
- Jei 2027–2029 m. būtų priimti įprasti sprendimai dėl neapmokestinamojo pajamų dydžio ir socialinių išmokų, valdžios sektoriaus deficitas jau 2028 m. pasiektų 3 proc. BVP ribą.
- Valstybės skolai sparčiai artėjant link 60 proc. BVP, erdvės reaguoti į ateityje galinčius kilti geopolitinius ar ekonominius iššūkius bus vis mažiau.
- Norint išlaikyti viešųjų paslaugų prieinamumą ir gynybos finansavimą bei nepažeisti fiskalinės drausmės, būtini tvarūs pajamų šaltiniai.
- 2025 m. Privalomojo sveikatos draudimo fondas nesilaikė fiskalinės drausmės taisyklės – tai, tikėtina, rodo finansavimo trūkumą, o „Sodros“ gautos įplaukos iš II pakopos pensijų fondų nėra pajamos.

SANTRAUKA

Nuo 2026 m. Lietuvoje įsigaliojo atnaujinta fiskalinės valdysenos sistema. Ja siekiama užtikrinti lankstesnį, skaidresnį ir tvaresnį valdžios sektoriaus finansų valdymą, suderinant nacionalines taisykles su naująja ES fiskaline sistema. Pagrindiniu fiskalinės drausmės rodikliu tapo grynosios išlaidos, kurių metinis augimas negali viršyti nustatytų ribų. Išlaidų augimo trajektorija priklauso nuo valstybės skolos ir deficito lygio bei ES rekomendacijų taikymo. Naujoji sistema taip pat suteikia daugiau lankstumo savivaldybėms planuojant biudžetus. Pažymėtina, kad savivaldybės yra neatskiriama valdžios sektoriaus dalis, todėl siekiant laikytis grynųjų išlaidų augimo ribų, sparčiau augant savivaldybių išlaidoms, kitų subsektorių išlaidos turi augti mažiau. Be to, sustiprintas nepriklausomos fiskalinės institucijos, kurios uždavinius atlieka Valstybės kontrolė, vaidmuo. Fiskalinėje valdysenoje įtvirtintas „atsižvelgimo arba paaiškinimo“ (angl. *comply or explain*) principas.

Pagal faktinius duomenis, 2025 m. grynųjų išlaidų augimas atitiko ES reikalavimus. Grynųjų išlaidų augimo ribos yra nustatytos Lietuvos fiskaliniame struktūriniame plane¹. 2025–2028 m. šaliai taikoma nacionalinė nukrypti leidžianti išlyga gynybos išlaidoms. Galiojant išlygai, išvada dėl atitikties ES fiskalinės drausmės taisyklėms rengiama remiantis tik sukaupu nuokrypiu, kuris negali viršyti 0,6 proc. BVP. Nors 2025 m. faktinis grynųjų išlaidų augimas siekė 11,1 proc. ir reikšmingai viršijo plane numatytą 6,1 proc. ribą, pritaikius gynybos išlaidų išlygą, sukauptas nuokrypis siekė 0,5 proc. BVP. Todėl, NFI vertinimu, 2025 m. grynųjų išlaidų augimas atitiko grynųjų išlaidų augimo ribą, nustatytą Lietuvos 2025–2029 m. vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniame struktūriniame plane.

2025 m. buvo laikomasi ne visų nacionalinių fiskalinės drausmės taisyklių. 2024 m. pabaigoje priėmus Konstitucinio įstatymo pakeitimus, perteklinio valdžios sektoriaus ir valdžios sektoriaus išlaidų augimo ribojimo taisyklės bei struktūrinio postūmio užduotis 2025 m. nebuvo taikomos. Išvadoje vertinama tik socialinės apsaugos fondų biudžetų atitiktis nacionalinėms fiskalinės drausmės taisyklėms². NFI vertinimu, Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetas taisyklių laikėsi, nes buvo perteklinis ir jo struktūrinis balansas viršijo 1 proc. BVP, o Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto struktūrinis balansas buvo neigiamas, todėl taisyklės nebuvo laikomasi.

Atsižvelgdama į įprastai priimamus diskrecinius sprendimus, NFI projektuoja, kad valdžios sektoriaus deficitas 2029 m. gali peržengti Maastrichto kriterijaus ribą. Siekdama įvertinti viešiesiems finansams kylantį spaudimą, NFI parengė 2027–2029 m. valdžios sektoriaus balanso projekcijas, į kurias įtraukė įprastai priimamus diskrecinius sprendimus (dėl neapmokestinamojo pajamų dydžio, viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio ir pensijų), didinančius ilgalaikes išlaidas arba mažinančius pajamas. NFI vertinimu, kyla rizika, kad 2028 m. valdžios sektoriaus deficitas pasieks 3 proc. BVP Maastrichto kriterijaus ribą, o 2029 m. ją viršys. Tai rodo, kad spaudimas viešiesiems finansams vidutiniu laikotarpiu išliks stiprus ir reikalaus didesnių pajamų arba viešųjų paslaugų efektyvumo didinimo ir apimties mažinimo. NFI taip pat pažymi, kad geopolitinis neapibrėžtumas ir galimas energijos kainų augimas gali didinti infliaciją bei valdžios sektoriaus išlaidų poreikį, todėl svarbu vengti skubotų ir valstybės biudžetui neproporcingai brangių sprendimų.

Vidutiniu laikotarpiu valstybės skola sparčiai artės prie Maastrichto kriterijaus ribos. NFI vertinimu, šiemet skola sieks 45,0 proc. BVP. Remiantis NFI valdžios sektoriaus balanso

¹ Lietuvos vidutinės trukmės laikotarpio fiskalinis struktūrinis planas. Prieiga per internetą: <https://finmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/fiskaline-politika/fiskalinis-strukturinis-planas/>.

² Vertinimas dėl savivaldybių biudžetų atitikties fiskalinės drausmės taisyklei bus pateiktas birželio mėnesį.

projekcijomis, dėl įprastai priimamų diskrecinių sprendimų skola likusiu vidutiniu laikotarpiu augtų sparčiau, nei numatyta 2026 m. metinėje pažangos ataskaitoje (MPA2026), ir 2029 m. sudarytų 55,3 proc. BVP. Pažymėtina, kad avansiniai mokėjimai karinei įrangai valstybės skolą didina jau dabar, o valdžios sektoriaus deficite atsispindės tik ateityje. Nuo 2027 m. prie skolos augimo prisidės ir didėjanti realioji palūkanų norma. Taip pat prognozuojama, kad valdžios sektoriaus išlaidos skolos palūkanų mokėjimams nuosekliai augs – nuo 1,1 mlrd. Eur 2026 m. iki 1,8 mlrd. Eur 2029 metais.

Remiantis tiek MPA2026, tiek NFI projekcijomis, kyla rizika nesilaikyti fiskalinės drausmės taisyklės nuo 2026 metų. NFI vertinimu, 2026–2029 m. grynųjų išlaidų augimo tempas vidutiniškai sieks 6,4 proc. per metus ir bus didesnis, nei numatyta MPA2026 (6,0 proc.), o didžiausią poveikį šiam augimui turės einamosios išlaidos socialinėms išmokoms, darbo užmokesčiui ir tarpiniam vartojimui. Atsižvelgiant į išlygą gynybos išlaidoms, tiek NFI numatomas, tiek MPA2026 pateiktas sukauptas grynųjų išlaidų augimo nuokrypis 2026–2028 m. viršys 0,6 proc. BVP ribą. Pasitvirtinus šioms projekcijoms, būtų nesilaikoma tiek ES, tiek Konstituciniame įstatyme įtvirtintų fiskalinės drausmės taisyklių. NFI taip pat pažymi, kad rizika pažeisti taisyklę jau 2026 m. kyla dėl didesnio grynųjų išlaidų augimo 2025 m., nei buvo planuota, todėl siekiant neviršyti nustatytų ribų, 2026 m. išlaidos turėtų būti mažesnės, nei šiuo metu prognozuojama.

Siekiant laikytis fiskalinės drausmės taisyklių vidutiniu laikotarpiu, būtini valdžios sektoriaus pajamas didinantys sprendimai. NFI vertinimu, kyla rizika, kad ne tik nebus laikomasi grynųjų išlaidų augimo ribų, bet ir valdžios sektoriaus deficitas viršys 3 proc. BVP ribą ir sudarys pagrindą Europos Komisijai pradėti perviršinio deficito procedūrą. Siekiant nepažeisti fiskalinės drausmės, svarbu didinti valdžios sektoriaus pajamas, atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos valdžios sektoriaus pajamų ir BVP santykis išlieka žemas, palyginti su kitomis ES šalimis, bei į ES Tarybos rekomendacijas dėl mokesčių bazės plėtimo ir viešųjų paslaugų finansavimo stiprinimo. Prie tvarių viešųjų finansų poreikio taip pat prisideda struktūriškai išaugęs gynybos finansavimo lygis. Pažymėtina, kad deficito lygiui didelę įtaką daro krašto apsaugos išlaidų apskaitos ypatumai, nes karinės įrangos avansiniai mokėjimai ir pristatymo laikas lemia mažesnį deficitą, kai taikomas kaupimo, o ne pinigų apskaitos principas. Remiantis MPA2026 projekcijomis, per 2025–2029 m. sukaupta karinės įrangos įsigijimo išlaidų korekcija siektų apie 6 proc. BVP. Tai reiškia, kad vėlesniais metais ši dinamika gali didinti spaudimą viešiesiems finansams ir, siekiant neviršyti deficito ribų, gali prireikti mažinti išlaidas kitose viešojo sektoriaus srityse. Taip pat pažymima, kad „Sodros“ gautos papildomos pinigų įplaukos iš II pensijų kaupimo pakopos fondų nėra laikomos pajamomis, nes jos sukuria atitinkamus ilgalaikius įsipareigojimus.

Papildomi „Sodros“ ištekliai, susidarę dėl II pakopos pensijų fondų įmokų, nėra laikomi pajamomis ir didina ilgalaikius įsipareigojimus. Numatoma, kad po įsigaliojusių pakeitimų, per artėjančius kelerius metus „Sodros“ rezervo dydį reikšmingai papildys iš II pakopos pensijų fondų grįžusios „Sodros“ ir valstybės biudžeto įmokos. Visgi tai nereiškia, kad pensijų sistemos finansinė būklė struktūriškai pagerės. Grįžusios įmokos nėra laikomos pajamomis, nes jos tampa pensijų apskaitos vienetais, kurie reiskia būsimus įsipareigojimus ateityje. Pažymėtina, kad po trumpalaikio rezervo padidėjimo išryškės nepalankus visuomenės senėjimo sukeltas poveikis viešiesiems finansams. Tai lems struktūrinio deficito formavimąsi, kurį tektų finansuoti „Sodros“ rezervo sąskaita. Dėl visuomenės senėjimo rezervinis fondas būtų visiškai išnaudotas anksčiau nei 2050 metais. Pažymėtina, kad po įsigaliojusių II pakopos pakeitimų, didesnis spaudimas už būsimas pensijas teks socialiniam draudimui. NFI pažymi, kad padidėjęs „Sodros“ rezervas neturėtų būti naudojamas sprendimams, kurie padidintų ilgalaikį įsipareigojimų lygį, nesukūrus tam tvarių pajamų šaltinių.

1. LIETUVOS FISKALINĖS VALDYSENOS PERŽIŪRA

Nuo 2026 m. Lietuvoje įsigaliojo atnaujinta fiskalinės valdysenos sistema. Ja siekiama užtikrinti lankstesnį, skaidresnį ir aiškesnį valdžios sektoriaus (VS) finansų valdymą, kartu išlaikant jų tvarumą. Reforma įgyvendinta pakeitus Fiskalinės sutarties įgyvendinimo konstitucinį įstatymą³ (KĮ) bei susijusius teisės aktus – Fiskalinės drausmės (pakeistą į Fiskalinės valdysenos⁴), Biudžeto sandaros⁵ ir Valstybės kontrolės⁶ įstatymus. Šiais pakeitimais nacionalinės taisyklės suderintos su atnaujinta ES fiskaline sistema, perkeliant Direktyvos (ES) 2024/1265 nuostatas ir nustatant procedūras, reikalingas Reglamento (ES) 2024/1263 taikymui.

Grynosios išlaidos yra pagrindinis rodiklis Lietuvos fiskalinės valdysenos sistemoje. Kaip ir ES lygmeniu, Konstituciniame įstatyme įtvirtinta viena pagrindinė fiskalinės drausmės taisyklė – metinis grynųjų išlaidų augimas negali viršyti nustatytų ribų. Grynosios išlaidos yra valdžios sektoriaus išlaidos, apskaičiuojamos atėmus išlaidas palūkanoms, diskrecines pajamų priemonės, ES programų išlaidas, nacionalines išlaidas ES programų bendrajam finansavimui, ciklines nedarbo išmokas, vienkartinės ir kitas laikinas priemones. Išlaidų augimo trajektorija pateikiama šalies fiskaliniuose struktūriniuose planuose. Išlaidų augimo ribos nustatomos einamiesiems ir 4 ateinantiems metams, taikant vieną iš 3 atvejų:

- kai skola neviršija 60 proc. BVP, o deficitas – 3 proc. BVP, išlaidų augimo ribas nustato Seimas taip, kad jos atitiktų⁷ neviršijantį 1 proc. BVP VS struktūrinį deficitą;
- jei skola ir (ar) deficitas viršija Maastrichto kriterijų ribas, grynųjų išlaidų augimas turi atitikti EK orientacinę trajektoriją;
- galiojant Tarybos rekomendacijoms (pvz., dėl paviršinio deficito procedūros ar nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos), grynųjų išlaidų augimas turi atitikti šias rekomendacijas.

Savivaldybės galės lanksčiau planuoti biudžetus. Savivaldybėms taikoma fiskalinės drausmės taisyklė leis lanksčiau planuoti biudžetus, ji apima tris elementus:

- balanso taisyklę – biudžetas turi būti subalansuotas, galimas iki 1,5 proc. savivaldybės pajamų deficitas tik esant neigiamam produkcijos atotrūkiui nuo potencialo;
- skolos ribą – iki 60 proc. pajamų (Vilniaus miesto savivaldybei – iki 75 proc.);
- įsipareigojimus pagal garantijas – iki 20 proc. savivaldybės pajamų.

Socialinės apsaugos fondams nėra atskiros fiskalinės drausmės taisyklės. Naujoje fiskalinėje valdysenoje nėra atskirų fiskalinės drausmės taisyklių Valstybinio socialinio ir Privalomojo sveikatos draudimo fondams. Valstybės socialinių fondų ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžetų išlaidos turi neviršyti biudžeto patvirtinimo įstatyme jiems nustatytų paskirstytų agreguoto asignavimų limito dalių. Agreguotas asignavimų limitas nustatomas atsižvelgiant į grynųjų išlaidų augimo ribas, nustatytas FSP.

³ Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/6be2c020699a11e48710f0162bf7b9c5/asr>.

⁴ Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.308935/asr>.

⁵ Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.428/asr>.

⁶ Prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.18295/asr>.

⁷ Taip pat leidžiamas lankstumas siejamas su didesnėmis centrinės valdžios investicijomis (bendrojo pagrindinio kapitalo formavimu), užtikrinant atitiktį ES fiskalinės drausmės taisyklėms.

Biudžetų rengimo, jų tvirtinimo ir vykdymo etapuose svarbu valdyti VS priskiriamų biudžetų išlaidų visumą, kad būtų laikomasi fiskalinės drausmės taisyklių. Pažymėtina, kad tiek savivaldybės, tiek socialinės apsaugos fondai yra neatskiriama valdžios sektoriaus dalis, todėl siekiant laikytis grynųjų išlaidų augimo ribų, sparčiau augant vieno valdžios sektoriaus subjektų išlaidoms, kitų subjektų išlaidos turi augti mažiau.

Sustiprinta nepriklausoma fiskalinė institucija ir praplėstos jos funkcijos. Valstybės kontrolė įgavo nepriklausomos fiskalinės institucijos (NFI) teisinį statusą. NFI atliks ES ir nacionalinių fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi, fiskalinės valdysenos sistemos ir kitus teisės aktuose numatytus vertinimus. Fiskalinėje valdysenoje įtvirtintas „atsižvelgimo arba paaiškinimo“ (angl. *comply or explain*) principas sustiprino prielaidas skaidresniam viešųjų finansų valdymui, orientuotam į ilgalaikį finansų tvarumą. Centrinės ir vietos valdžios institucijos turi atsižvelgti į NFI paskelbtas išvadas arba viešai paaiškinti, kodėl į jas neatsižvelgia. Visos NFI išvados ir institucijų paaiškinimai svarstomi Seimo komitetuose.

2. FISKALINĖS DRAUSMĖS TAISYKLIŲ LAIKYMO SI 2025 M. VERTINIMAS

2.1. Atitiktis ES fiskalinės drausmės taisyklei

2025–2028 m. Lietuva naudoja nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą. Fiskaliniame struktūriniame plane (FSP) ES šalys nusimato grynųjų išlaidų planus, kuriuos įsipareigoja vykdyti. Tai metiniais augimo tempais apibrėžta daugiametė valstybės narės nominaliųjų grynųjų išlaidų trajektorija. 2025–2029 m. yra taikomos FSP numatytos ir 2025 m. liepos mėn.⁸ Europos Tarybos Lietuvai patvirtintos grynųjų išlaidų augimo ribos. Lietuva taip pat naudoja nacionalinę nukrypti leidžiančią išlygą dėl gynybos išlaidų⁹. Išlyga sudaro galimybę nukrypti nuo FSP nustatytų grynųjų išlaidų augimo ribų ne didesniu negu 1,5 proc. BVP dydžiu, jeigu šis nuokrypis paaiškinamas išlaidų gynybai¹⁰ padidėjimu, palyginti su šių išlaidų lygiu 2021 metais. Kadangi naudojama išlyga, sprendžiant dėl atitikties ES fiskalinės drausmės taisyklems, 2025–2028 m. vertinamas tik sukauptas grynųjų išlaidų augimo nuokrypis. Jis laikomas nepažeidžiančiu ES taisyklių, jeigu neviršija 0,6 proc. BVP¹¹.

Pagal faktinius duomenis, 2025 m. grynųjų išlaidų augimas atitiko ES reikalavimus. Pagal 2026 m. metinėje pažangos ataskaitoje pateiktus duomenis, grynosios išlaidos 2025 m. augo 11,1 proc. (nevertinant diskrecinių pajamų priemonių poveikio – 11,4 proc.). Didžiausią poveikį šių išlaidų augimui turėjo einamosios išlaidos (socialinėms išmokoms, darbo užmokesčiui, tarpiniam vartojimui). Išlaidų investicijoms (bendrojo pagrindinio kapitalo formavimui) įtaka buvo nereikšminga (6 pav.). Pagal FSP, didžiausias galimas grynųjų išlaidų augimas 2025 m. siekia 6,1 proc. Faktinis augimo tempas šią ribą viršijo 5 proc. p. ir susidarė 1,8 proc. BVP nuokrypis. Tačiau 2025 m. Lietuva pasinaudojo išlyga dėl gynybos išlaidų 1,3 proc. BVP apimtimi. Įvertinus šią išlygą, sukauptas nuokrypis sudarė 0,5 proc. BVP, t. y. mažiau nei didžiausia leidžiama 0,6 proc. BVP riba. Todėl 2025 m. grynųjų išlaidų augimas atitinka ES fiskalinės drausmės taisyklę (1 priedas). Nuokrypio susidarymui įtakos turėjo mažesnė diskrecinių pajamų priemonių vertė *ex post* vertinimu, palyginti su jų numatoma verte 2026 m. biudžeto projekto rengimo metu, ir didesnės valdžios sektoriaus išlaidos (darbo užmokesčiui, socialinėms išmokoms).

⁸ Tarybos rekomendacija, kuria pritariama Lietuvos nacionaliniam vidutinės trukmės laikotarpio fiskaliniam struktūriniam planui. Prieiga per internetą: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=OJ:C_202503959.

⁹ Tarybos rekomendacija, kuria Lietuvai leidžiama nukrypti nuo Tarybos pagal Reglamentą (ES) 2024/1263 nustatyto didžiausio grynųjų išlaidų augimo tempo. Prieiga per internetą: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/lt/TXT/HTML/?uri=OJ:C_202503969.

¹⁰ Pagal COFOG.02.

¹¹ Pagal Reglamentą 2024/1264. Prieiga per internetą: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202401264.

2.2. Atitiktis nacionalinėms fiskalinės drausmės taisyklėms

2025 m. buvo pereinamasis laikotarpis Lietuvos fiskalinės valdysenos sistemoje. Praėję metai buvo laikomi pereinamuoju laikotarpiu, kai nacionaliniai teisės aktai buvo derinami su pasikeitusia ES ekonomine valdysena. Vykdam 2025 m. valdžios sektoriui priskiriamus biudžetus, jie turėjo atitikti tiek FSP nustatytą grynųjų išlaidų augimo ribą, tiek nacionalines fiskalinės drausmės taisykles, galiojusias iki 2025 m. gruodžio 31 d. Vis dėlto 2024 m. pabaigoje KĮ buvo papildytas 10 str. 5 dalimi, numatančia, kad įgyvendinant Lietuvos Respublikos 2025–2027 metų biudžeto patvirtinimo įstatymą (BĮ2025), netaikomos perteklinio valdžios sektoriaus ir valdžios sektoriaus išlaidų augimo ribojimo taisyklės, taip pat nėra nustatoma struktūrinio postūmio užduotis. Taigi 2025 m. vertinama tik socialinės apsaugos fondų ir savivaldybių biudžetų vykdymo atitiktis KĮ reikalavimams. Vertinimas pateiktas 1 lentelėje. Pažymėtina, kad atnaujinus fiskalinės valdysenos sistemą, nuo 2026 m. šios nacionalinės fiskalinės drausmės taisyklės netaikomos.

1 lentelė. Fiskalinės drausmės taisyklių laikymasis 2025 metais

Fiskalinės drausmės taisyklės	Išvada
Perteklinio VS taisyklė	netaikoma
VS išlaidų augimo ribojimo taisyklė	netaikoma
VS priskiriamų biudžetų taisyklės, iš jų:	
Valstybinio socialinio draudimo fondo	✓
Privalomojo sveikatos draudimo fondo	✗
Vietos valdžios subsektoriaus	Bus pateikta 2026 m. birželio mėn.

✓ – taisyklės laikomasi, ✗ – taisyklės nesilaikoma

Šaltinis – Nepriklausoma fiskalinė institucija

2025 m. buvo laikomasi ne visų nacionalinių fiskalinės drausmės taisyklių. Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžetas atitiko jam taikomus reikalavimus, nes buvo perteklinis ir jo struktūrinis balansas viršijo 1 proc. BVP. Tuo tarpu Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto struktūrinis balansas buvo neigiamas (–0,1 proc. BVP) ir taisyklės buvo nesilaikoma. Pažymėtina, kad vertinami biudžetų balansų rodikliai apskaičiuoti kaupimo principu. Vertinant valdžios sektoriaus lygmeniu, jei nebūtų buvęs priimtas KĮ pakeitimas, VS išlaidų augimo ribojimo taisyklė nebūtų taikoma dėl neigiamo produkcijos atotrūkio nuo potencialo, o perteklinio VS taisyklė būtų buvusi pažeista, nes struktūrinis deficitas viršijo 1 proc. BVP (pagal NFI skaičiavimus – 1,9 proc. BVP, pagal FM – 1,5 proc. BVP¹²). Taip pat, išankstiniu vertinimu¹³, Anykščių ir Rokiškio r. 2025 m. biudžetai neatitiko jiems keliamų reikalavimų. Galutinis savivaldybių biudžetų vertinimas bus pateiktas 2026 m. birželio mėnesį.

3. 2025 M. VALDŽIOS SEKTORIAUS BALANSAS

Valstybės biudžeto deficitas 2025 m. pinigų principu siekė 6 proc. BVP, tačiau kaupimo principu buvo mažesnis, nei planuota priimant biudžeto įstatymą. Valstybės biudžeto deficitas grynųjų pinigų principu sudarė beveik 5,1 mlrd. Eur, arba 6 proc. BVP (1 pav., 1 stulpelis). Perviršinio deficito procedūros (PDP) korekcijos¹⁴ valstybės biudžetui buvo teigiamos. Dėl šių veiksnių centrinės valdžios deficitas kaupimo principu buvo 2,8 proc. BVP. Vietos valdžios balansas turėjo neigiamą įtaką valdžios sektoriaus balansui. Socialinės apsaugos fondų perviršis sudarė 1,1 proc. BVP.

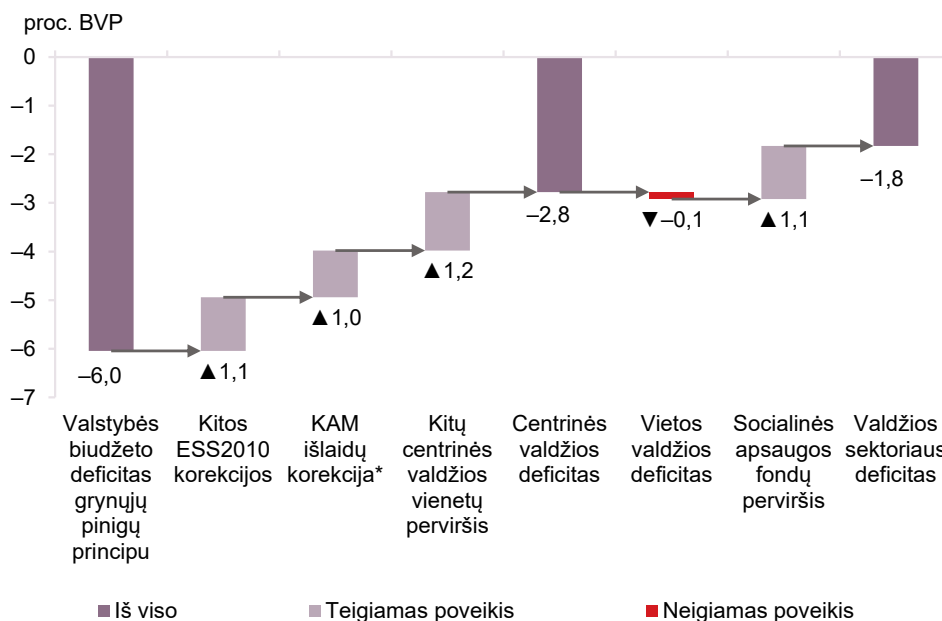
¹² FM skaičiavimais, produkcijos atotrūkis nuo potencialo siekė –1 proc. potencialaus BVP, o NFI – –0,1 procento.

¹³ Prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/Download/4856>.

¹⁴ Perviršinio deficito procedūros (PDP) korekcija apima veiksmus ir jų sumas, reikalingas pereiti nuo valstybės biudžeto balanso grynųjų pinigų principu prie kaupimo principo.

Faktinis valdžios sektoriaus deficitas siekė 1,8 proc. BVP ir buvo mažesnis už planuotą BĮ2025 3 proc. BVP lygį.

1 pav. Remiantis 2026 m. balandžio mėn. paviršinio deficito procedūros (PDP) pažyma, 2025 m. mažesnį deficitą kaupimo principu lėmė palankesni visų valdžios sektoriaus, išskyrus vietos valdžios, subsektorių rezultatai

* Valstybės gynybos fondo duomenys įtraukiami prie kitų centrinės valdžios vienetų perviršio

Šaltinis – 2026 m. balandžio mėn. PDP pažyma, Nepriklausomos fiskalinės institucijos skaičiavimai

4. NFI VALDŽIOS SEKTORIAUS BALANSO PROJEKCIJOS 2026–2029 M.

NFI 2026 m. prognozuoja 2,4 proc. BVP deficitą, kuris kiek didesnis, nei numatyta metinėje pažangos ataskaitoje. Tai lemia mažesnės, nei pateikta 2026 m. Metinėje pažangos ataskaitoje (MPA2026), projektuojamos mokestinės pajamos. Nors NFI prognozuoja kiek mažesnį pajamų augimą, dėl išliekančio ekonominės raidos neapibrėžtumo Finansų ministerijos projekcijos laikytinos tikėtinomis.

Siekdama iliustruoti viešiesiems finansams kylantį spaudimą, NFI parengė 2027–2029 m. valdžios sektoriaus balanso projekcijas. Į projekcijas įtraukiami įprastai priimami diskreciniai sprendimai, kurie didina ilgalaikės valdžios sektoriaus išlaidas arba mažina pajamas. Remiantis atnaujintu Biudžeto sandaros įstatymu, rodikliai, koeficientai ir kiti dydžiai, veikiantys valstybės biudžetą, turėjo būti prognozuojami ne trumpesniam kaip trejų metų laikotarpiui. Nors 2026–2028 metų biudžeto patvirtinimo įstatyme (BĮ2026) 2027–2028 m. yra įtrauktas dalies socialinių išmokų augimas, 2027–2029 m. dar nėra priimta tokių sprendimų kaip papildomas pensijų individualiosios dalies indeksavimas ar viešojo sektoriaus darbuotojų atlyginimų didinimas, bet NFI remiasi prielaida, kad tokie sprendimai bus priimti (2 lentelė).

2 lentelė. Įtrauktos NFI papildomos prielaidos, kurios skiriasi nuo MPA2026 2027–2029 m. rodiklių

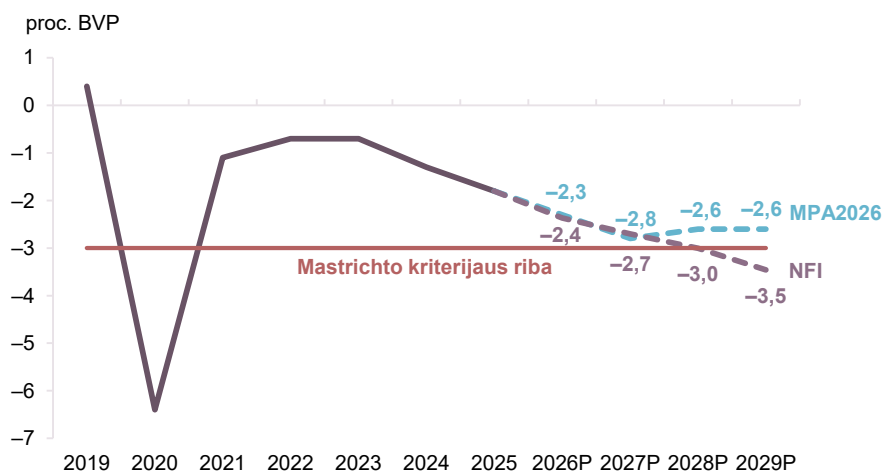
Atsižvelgiant į tai, kad kasmet priimami diskreciniai sprendimai, kurie įprastai mažina VS pajamas ir didina ilgalaikės VS išlaidas, NFI, rengdama projekcijas, taikė šias prielaidas:

- Papildomas individualiosios socialinio draudimo pensijos dalies indeksavimo koeficientas 1,033 (3,3 proc.), apskaičiuotas pagal 5 metų indeksavimo vidurkį.
- Neapmokestinamojo pajamų dydžio didinimas.
- Spartesnis darbo užmokesčio viešojo sektoriaus darbuotojams didinimas.
- Teigiamas poveikis VS pajamoms dėl išlaidų darbo užmokesčiui didinimo.
- ES ir tarptautinės finansinės paramos planas įgyvendinamas ne visa apimtimi (neveikia VS balanso).

Šaltinis – Nepriklausoma fiskalinė institucija

NFI vertinimu, kyla rizika, kad jau 2028 m. deficitas sieks 3 proc. BVP Maastrichto kriterijaus ribą, o 2029 m. ją viršys. Remiantis NFI projekcijomis, vidutiniu laikotarpiu deficitas augs ir 2028–2029 m. bus didesnis nei MPA2026 projekcija (2 pav.). NFI vertinimu, pajamų lygis 2028 m. sudarys 40,8 proc. BVP, 2029 m. šiek tiek sumažės iki 40,5 proc. BVP, o išlaidų lygis šiuo laikotarpiu sieks atitinkamai 43,8 ir 44,0 proc. BVP. Didėsnes išlaidas daugiausia lems socialinių išmokų ir atlygio darbuotojams augimas, todėl VS deficito projekcija viršija MPA2026 numatytą lygį. Pažymėtina, kad MPA2026 projektuojamas atlygio darbuotojams struktūrinis mažėjimas nuo 12,2 proc. BVP 2026 m. iki 11,5 proc. BVP 2029 metais. Kompensacijos dirbantiesiems projekcija 2027–2029 m. laikotarpiu vidutiniškai per metus augs 3,0 procentais. Pagal kovo mėn. Ekonominės raidos scenarijų, Lietuvos visos ekonomikos darbo užmokesčio fondas šiuo laikotarpiu augs vidutiniškai 5,8 procento. Taigi atotrūkis tarp NFI ir MPA2026 VS rodiklių projekcijų rodo, kad spaudimas viešiesiems finansams vidutiniu laikotarpiu išliks stiprus ir reikalaus didesnių pajamų ir (arba) viešųjų paslaugų apimtys mažinimo. VS balanso projekcijoms įtaką, tikėtina, darys ir ESS 2010 krašto apsaugos išlaidų duomenų kaupimo principo korekcijos pokyčiai ir nacionalinių sąskaitų revizijos.

2 pav. NFI vertinimu, tikėtina, kad valdžios sektoriaus deficitas 2028 m. sieks Maastrichto kriterijaus ribą

P – prognozė

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, MPA2026, Nepriklausoma fiskalinė institucija

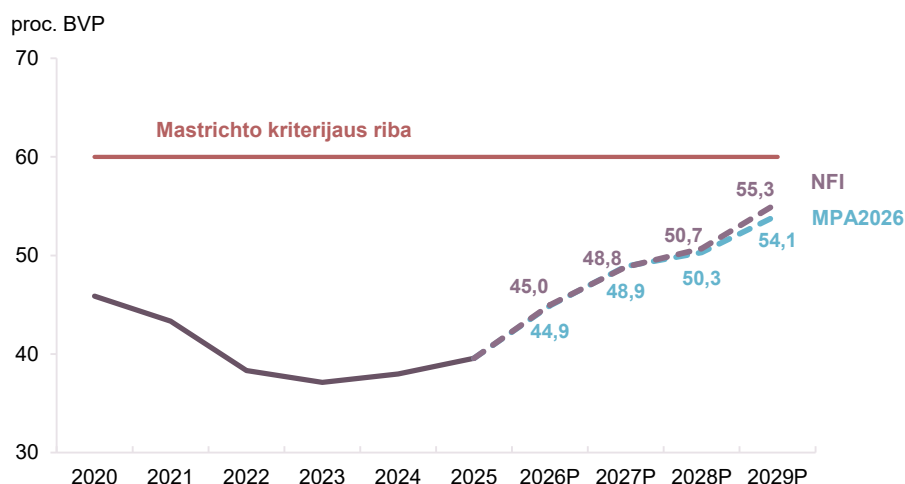
Didėsnis infliacijos šuolis, tikėtina, nelemtų gausesnių, nei numatyta metinėje pažangos ataskaitoje, mokestinių pajamų, tačiau skatintų poreikį didinti valdžios sektoriaus išlaidas. MPA2026 parengta 2026 m. kovo mėn. ERS pagrindu, kurio fiskaliniam planavimui skirtas makroekonominių rodiklių projekcijas patvirtino NFI¹⁵. Pažymėtina, kad pagrindinės neigiamos rizikos, kurios gali paveikti Lietuvos ekonomikos raidą, susijusios su geopolitine padėtimi Artimuosiuose Rytuose. Kilus karui Irane, išaugo neapibrėžtumas energijos rinkose. Jei energijos išteklių kainos ilgesnį laiką nemažėtų, infliacija būtų didesnė, nei tikėtasi rengiant 2026 m. kovo mėn. ERS. Spartesnė infliacija, tikėtina, nelemtų didesnių, nei numatyta MPA2026, mokestinių pajamų. Ji nepalankiai paveiktų namų ūkių realųjį vartojimą ir užsienio paklausą Lietuvos eksportui. Tačiau tokia situacija skatintų poreikį didinti valdžios sektoriaus išlaidas, siekiant taikyti biudžeto politikos priemones. NFI pažymi, kad svarbu iš anksto pasirengti, kad prireikus būtų galima taikyti kuo tikslingesnes priemones. Šiuo neapibrėžtumo laikotarpiu kritiškai svarbu nepriimti skubotų, plačios apimtys sprendimų, kurie būtų neproporcingai brangūs valstybės biudžetui, palyginti su gaunama nauda.

¹⁵ Prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Product/24383/ishvada-del-ekonomines-raidos-scenarijaus>.

5. 2026–2029 M. VALDŽIOS SEKTORIAUS SKOLOS PROJEKCIJOS

Vidutiniu laikotarpiu valstybės skola sparčiai artės prie Maastrichto kriterijaus ribos. NFI, remdamasi Tarptautinio valiutos fondo metodika¹⁶, projektuoja, kad šiemet šis rodiklis sieks 45,0 proc. BVP (3 pav.). Šiuo laikotarpiu projektuojamas skolos lygis yra artimas numatytam MPA2026. Dėl įprastai priimamų diskrecinių sprendimų (2 lentelė), skola likusiu vidutiniu laikotarpiu, tikėtina, augs sparčiau, nei numatyta metinėje pažangos ataskaitoje¹⁷, ir 2029 m. sieks 55,3 proc. BVP. Tai yra beveik 16 proc. p. daugiau nei 2025 m., kai siekė 39,6 proc. BVP. Pažymėtina, kad skola artės prie 60 proc. BVP ribos, o tai reiškia, kad liks vis mažiau erdvės reaguoti į ateityje kylančius iššūkius.

3 pav. Vidutiniu laikotarpiu valstybės skola sparčiai artės prie Maastrichto kriterijaus ribos, todėl liks vis mažiau erdvės reaguoti į ateityje kylančius iššūkius

P – prognozė

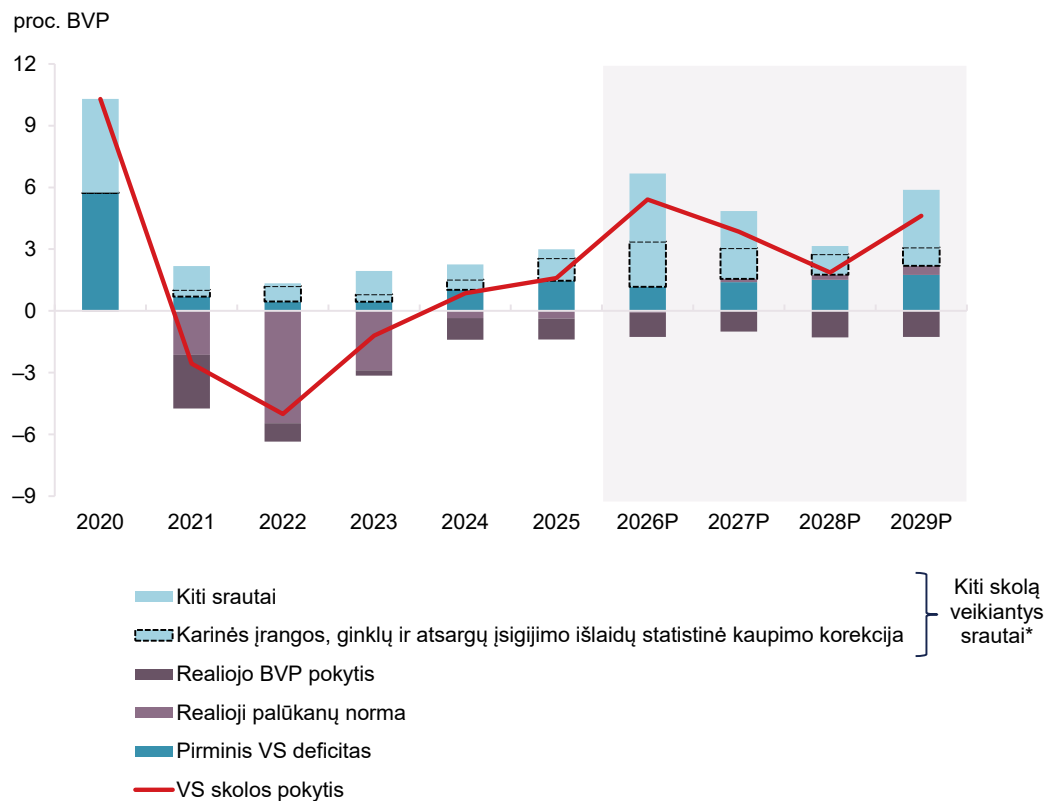
Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, MPA2026, Nepriklausoma fiskalinė institucija

NFI vertinimu, valstybės skolos augimą skatins ne tik didėjantis pirminis valdžios sektoriaus deficitas, bet ir avansiniai mokėjimai karinei įrangai, ginklams ir atsargoms įsigyti, taip pat kiti srautai. Projektuojama, kad didėjantis pirminis deficitas 2026–2029 m. vidutiniškai galėtų sudaryti apie 1,5 proc. BVP kasmet (4 pav.). Reikšmingą kitų skolą veikiančių srautų (pagal MPA2026 numatytą skolos pokyčio tikslinimą) dalį sudarys karinės įrangos, ginklų ir atsargų įsigijimo išlaidų statistinė kaupimo korekcija. Pažymėtina, kad avansiniai mokėjimai karinei įrangai įsigyti valstybės skolą padidina tais metais, kai jie atliekami, tačiau VS deficite kaupimo principu šios išlaidos bus užfiksuotos tik tada, kai įranga bus faktiškai pristatyta. Atitinkamai, kai išlaidos bus pripažintos ateityje, jos papildomai skolos jau nebedidins. Avansiniai mokėjimai bus didžiausi 2026 m. ir sudarys 2,2 proc. BVP (2 priedo 3 lentelė). Šiais metais skolos augimas numatomas sparčiausias projektuojamu laikotarpiu. Vidutiniu laikotarpiu numatoma realiojo BVP plėtra švelnins skolos augimą vidutiniškai po 1,2 proc. BVP kasmet. Didėjant vidutinei nominaliai skolos palūkanų normai, šiemet realiosios palūkanų normos įtaka skolai vis dar išliks palanki. Tačiau numatoma, kad 2027–2029 m. ji prisidės prie skolos didėjimo (2 priedo 3 lentelė).

¹⁶ TVF aiškinamosios pastabos „Staff Guidance Note for Public Debt Sustainability Analysis in Market-Access Countries“, 2013-05-09. Prieiga per internetą: <https://www.imf.org/external/np/pp/eng/2013/050913.pdf>.

¹⁷ MPA2026 projektuojama, kad 2029 m. VS skola didės iki 54,1 proc. BVP.

4 pav. Valdžios sektoriaus skolos augimą vidutiniu laikotarpiu labiausiai skatins pirminis VS deficitas ir kiti skolą veikiantys sratai, įskaitant avansinius mokėjimus karinei įrangai įsigyti

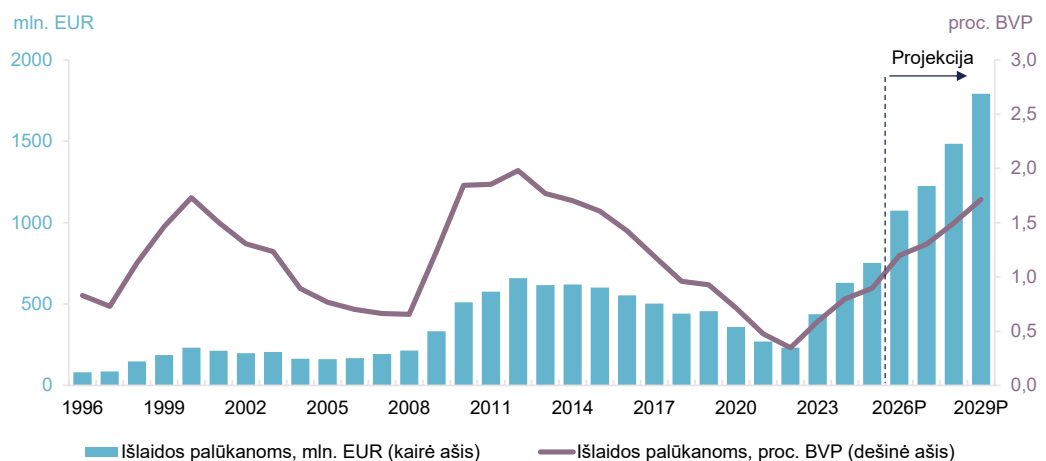
* Iki 2025 m. apskaičiuotas kaip likutis, o 2026–2029 m. įtrauktas MPA2026 numatytas skolos pokyčio tikslinimas (angl. *stock-flow adjustment*). Tai apima korekcijas tarp VS ir valstybės biudžeto deficito, ES balanso įtaką, išdo likvidaus turto pokytį ir kita.

P – prognozė

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, MPA2026, Nepriklausomos fiskalinės institucijos skaičiavimai

Numatoma, kad išlaidos VS skolos palūkanų mokėjimams toliau augs. NFI projektuoja, kad išlaidos VS skolos palūkanų mokėjimams 2026–2027 m. sieks 1,1 ir 1,2 mlrd. Eur (1,2 ir 1,3 proc. BVP) (5 pav. ir 2 priedo 3 lentelė). Tikėtina, kad 2029 m. jos gali siekti 1,8 mlrd. Eur (1,7 proc. BVP). Šios didesnės išlaidos reiškia, kad ateityje reikės skirti daugiau išteklių skolos aptarnavimui, kai juos būtų galima panaudoti kitoms svarbioms viešosioms sritims.

5 pav. Projektuojama, kad išlaidos VS skolos palūkanų mokėjimams toliau augs

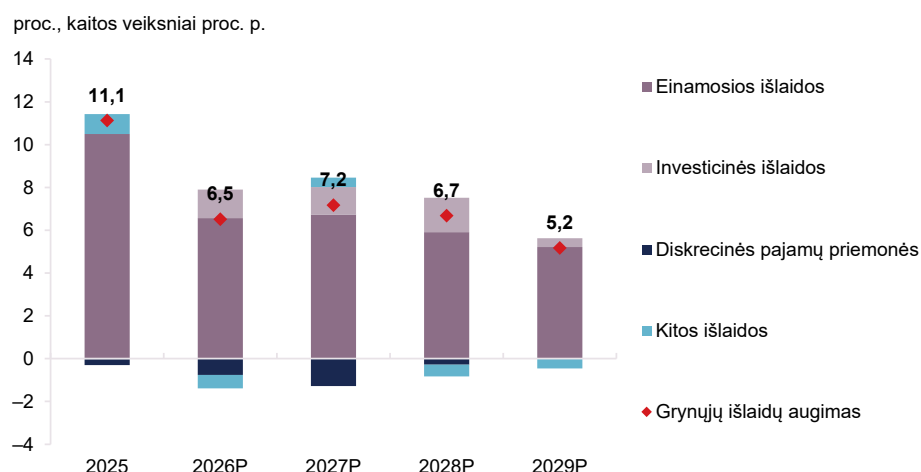

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Nepriklausomos fiskalinės institucijos skaičiavimai

6. FISKALINĖS DRAUSMĖS TAISYKLIŲ LAIKYMASIS 2026–2028 M.

Remiantis tiek MPA2026, tiek NFI balanso projekcijomis, kurios įtraukia įprastai priimamus ilgalaikius įsipareigojimus, nuo 2026 m. kyla rizika nesilaikyti fiskalinės drausmės. NFI parengtos prognozės apima įprastai priimamus sprendimus, didinančius ilgalaikes valdžios sektoriaus išlaidas (2 lentelė). NFI įvertintas grynųjų išlaidų augimo tempas 2026–2029 m. vidutiniškai siekia 6,4 proc. per metus (3 priedas). Tai yra 0,4 proc. p. daugiau nei MPA2026 numatyti 6,0 proc. Didžiausią poveikį projektuojamam grynųjų išlaidų augimo tempui turi einamosios išlaidos (socialinėms išmokoms, darbo užmokesčiui, tarpiniam vartojimui) (6 pav.).

6 pav. Didžiają dalį NFI numatomo grynųjų išlaidų augimo sudaro einamosios išlaidos

P – prognozė

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Finansų ministerija, Nepriklausomos fiskalinės institucijos skaičiavimai

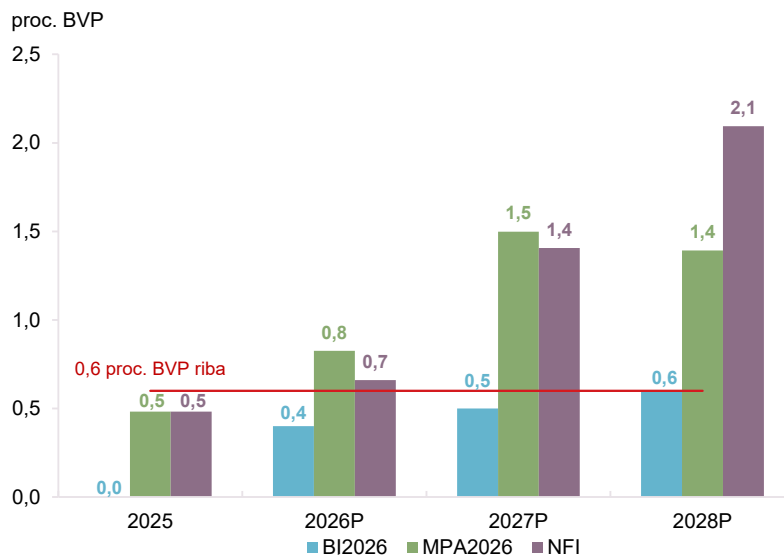
Remiantis NFI projekcijomis, atsižvelgiant į išlygą gynybos išlaidoms, sukauptas grynųjų išlaidų nuokrypis 2026–2028 m. viršija 0,6 proc. BVP ribą atitinkamai 0,1, 0,8 ir 1,5 proc. p. BVP (7 pav. ir 1 priedas). Pagal MPA2026 valdžios sektoriaus finansų projekciją, 0,6 proc. BVP riba taip pat būtų viršijama jau nuo 2026 metų. Pasitvirtinus projekcijoms, būtų nesilaikoma ES fiskalinės drausmės ir kiltų grėsmė viešųjų finansų tvarumui. EK galėtų rengti išvadą¹⁸, siekdama įvertinti, ar yra priežasčių pradėti perviršinio deficito procedūrą. Tuo pat metu būtų nesilaikoma ir KĮ įtvirtintos valdžios sektoriaus fiskalinės drausmės taisyklės, kuri numato, kad Tarybos rekomendacijos dėl nacionalinės nukrypti leidžiančios išlygos galiojimo laikotarpiu grynųjų išlaidų augimas kasmet turi neviršyti išlaidų augimo ribų. Faktiškai nukrypus, Ministras Pirmininkas Seime turėtų žodžiu paaiškinti nustatytų grynųjų išlaidų augimo ribų viršijimo priežastis.

Tvirtinant BJ2026 buvo prognozuojama, kad 2025 m. nebus nukrypta nuo grynųjų išlaidų ribų ir 2026 m. planuotas 0,4 proc. BVP nuokrypis, neviršijantis 0,6 proc. BVP ribos. Vis dėlto 2025 m. susiformavęs nuokrypis lemia 0,8 proc. nuokrypį 2026 metais. Taip įvyksta, nes vertinamas per dvejus metus sukauptas grynųjų išlaidų augimas ir 2025 m. panaudota didesnė išlaidų dalis, nei buvo planuota. Todėl nepaisant mažesnio prognozuojamo metinio grynųjų išlaidų augimo 2026 m., nei buvo suplanuota, kyla rizika, kad taisyklė bus pažeista. Pagal NFI projekcijas, nuokrypis 2026 m. siekia 0,7 proc. BVP. Kad nebūtų pažeista taisyklė, į grynųjų išlaidų skaičiavimą

¹⁸ Pagal sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 126(3) straipsnį. Prieiga per internetą: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:12008E126>.

įtraukiamos išlaidos turėtų būti mažesnės daugiau nei 50 mln. Eur. Reikėtų kurti mechanizmus, užtikrinančius išlaidų limitų laikymąsi ir koordinaciją tarp skirtingų valdžios sektoriaus subjektų, kurie galėtų prisidėti prie veiksmingesnio fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi.

7 pav. Tiek pagal MPA2026, tiek NFI vertinimu, sukauptas grynųjų išlaidų nuokrypis viršija 0,6 proc. BVP ribą jau nuo 2026 m. Dėl to būtų nesilaikoma ES fiskalinės drausmės

Įvertinus lankstumą dėl išlygos gynybos išlaidoms.

P – prognozė

Šaltinis – BJ2026, MPA2026, Nepriklausomos fiskalinės institucijos skaičiavimai

Vidutiniu laikotarpiu, siekiant laikytis fiskalinės drausmės taisyklių, reikia VS pajamas didinančių sprendimų. Remiantis NFI projekcijomis, kyla rizika, kad vidutiniu laikotarpiu VS deficitas viršys 3 proc. BVP ribą. Tokiu atveju kiltų pagrindas EK pradėti taikyti perviršinio deficito procedūrą. Europos Tarybai priėmus sprendimą, būtų nustatytas korekcinis laikotarpis ir fiskaliniai reikalavimai, o valstybei narei nevykdant rekomendacijų, būtų taikomos fiskalinės sankcijos. Didėjantis spaudimas priimti ilgalaikius įsipareigojimus kelia riziką, kad Lietuva nesilaikys ir grynųjų išlaidų plano. Todėl siekiant nepažeisti fiskalinės drausmės, svarbu didinti VS pajamas ir numatyti naujus ilgalaikius jų šaltinius. Lietuvos VS pajamų lygis išlieka žemas¹⁹, palyginti su kitomis ES šalimis. Taip pat Taryba²⁰ rekomenduoja Lietuvai „Teikti pakankamą sveikatos priežiūros, socialinės apsaugos ir bendrųjų viešųjų paslaugų finansavimą. Gerinti mokestinių prievolių vykdymą ir plėsti mokesčių bazę pereinant prie šaltinių, kurių apmokestinimas mažiau kenkia augimui.“ Sveikatos apsaugos sistemos finansavimo trūkumą, tikėtina, rodo ir Privalomojo sveikatos draudimo fondo biudžeto struktūrinis deficitas.

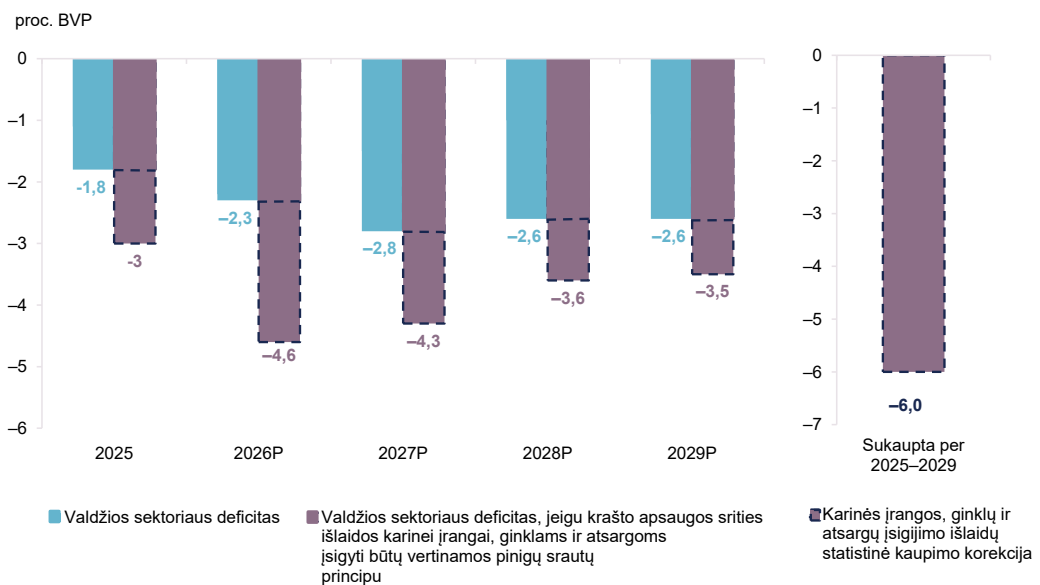
Prie tvarių viešųjų finansų poreikio taip pat prisideda struktūriškai išaugęs gynybos finansavimo lygis. Pažymėtina, kad deficito lygiui didelę įtaką daro krašto apsaugos išlaidų apskaitos ypatumai, nes karinės įrangos avansiniai mokėjimai ir pristatymo laikas lemia mažesnį deficitą, kai taikomas kaupimo, o ne pinigų apskaitos principas. Pagal ESS 2010 metodiką, karinėms išlaidoms taikomas kaupimo apskaitos principas. Taigi, išlaidos registruojamos tada, kai atsiranda ekonominė prekės nuosavybė, dažniausiai fiksuojama pristatymo metu. Tai reiškia, kad avansiniai mokėjimai už dalį karinės įrangos, ginklų ir atsargų

¹⁹ 2024 m. pajamos iš mokesčių ir socialinių įmokų Lietuvoje sudarė 33,3 proc. BVP, o ES – beveik 40,4 proc. BVP.

²⁰ 2025 m. Tarybos rekomendacija dėl Lietuvos ekonominės, socialinės, užimtumo, struktūrinės ir biudžeto politikos. Prieiga per internetą: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=OJ:C_202503989&qid=1778015240961.

(toliau – karinė įranga) VS balanse atsispindi tik tada, kai ji yra pristatoma. Šiuo metu VS deficitas, apskaičiuotas kaupimo principu, yra mažesnis, nei apskaičiuotas taikant pinigų principą. Remiantis MPA2026 duomenimis, jeigu krašto apsaugos srities išlaidos karinei įrangai įsigyti būtų vertinamos pinigų srautų principu, valdžios sektoriaus deficitas 2025–2029 m. vidutiniškai sudarytų apie 3,8 proc. BVP, o per tą patį laikotarpį sukaupta karinės įrangos išlaidų statistinė kaupimo korekcija – apie 6 proc. BVP²¹ (8 pav.). Tai reiškia, kad vėlesniais metais, kai karinė įranga bus pristatyta, ši dinamika pasikeis ir, siekiant neviršyti Maastrichto deficito kriterijaus ribos, gali prireikti mažinti išlaidas kitose viešojo sektoriaus srityse.

8 pav. Pagal MPA2026 pateiktus duomenis, 2025–2029 m. sukaupta karinės įrangos ginklų ir atsargų įsigijimo išlaidų statistinė kaupimo korekcija sudarytų 6 proc. BVP

P – prognozė

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, MPA2026, Nepriklausomos fiskalinės institucijos skaičiavimai

Siekiant tvarių viešųjų finansų ilgoje perspektyvoje, būtini struktūriniai pajamų ir išlaidų sprendimai. Pažymėtina, kad per artėjančius kelerius metus „Sodros“ rezervo dydį reikšmingai papildys iš II pakopos pensijų fondų grįžusios „Sodros“ ir valstybės biudžeto įmokos, tampančios pensijų apskaitos vienetais. Tai nereiškia, kad pensijų sistemos finansinė būklė struktūriškai pagerės. Grįžusios įmokos sukuria atitinkamus ilgalaikius įsipareigojimus ir nėra laikomos papildomomis pajamomis, kurias galima naudoti esamiems įsipareigojimams didinti. Pažymėtina, kad ilgai išryškės nepalankus visuomenės senėjimo sukeltas poveikis viešiesiems finansams. Susiformavusį struktūrinį deficitą tektų finansuoti „Sodros“ rezervo sąskaita. Rezervinis fondas būtų visiškai išnaudotas anksčiau nei 2050 metais²². NFI pažymi, kad padidėjęs „Sodros“ rezervas neturėtų būti naudojamas sprendimams, kurie padidintų ilgalaikį įsipareigojimų lygį, nesukūrus tam tvarių pajamų šaltinių.

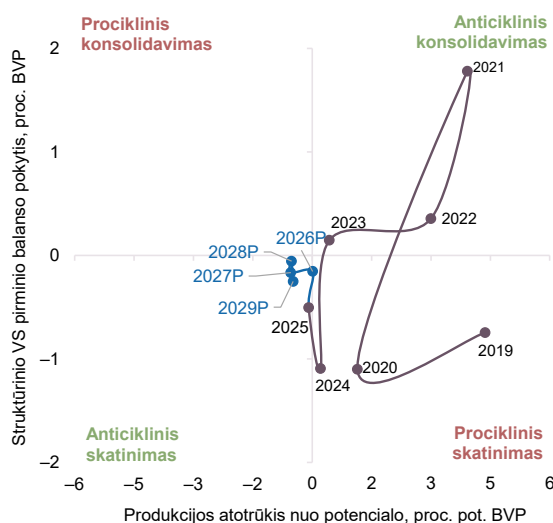
²¹ Lyginant su 2026 m. kovo mėn. Ekonominės raidos scenarijaus 2029 m. BVP projekcija.

²² Prieiga per internetą: <https://www.valstybeskontrolė.lt/LT/Post/18739/ar-sodros-rezervas-atlaikys-neisvengiamus-lietuvos-demografijos-pokycius>.

7. FISKALINĖS POLITIKOS KRYPTIS

Remiantis NFI projekcijomis, 2026–2027 m. numatoma neutrali fiskalinė politika. NFI projektuoja $-0,2$ proc. BVP valdžios sektoriaus struktūrinio pirminio balanso metinį pokytį 2026–2027 m. (4 priedas). Nors struktūrinis pirminis deficitas išlieka aukštas, jo pokyčiai – nedideli. Tai reiškia, kad fiskalinė politika bus neutrali²³, t. y. nei skatins, nei ribos ekonomikos augimą. NFI 2026 m. numatant produkcijos atotrūkį nuo potencialo, artimą 0, fiskalinė politika neturėtų skatinti vidaus paklausos augimo (9 pav.). Vis dėlto neapibrėžtumas dėl ekonominės raidos apsunkina ekonomikos ciklo padėties vertinimą.

9 pav. Išlaikant stabiliam struktūriniam pirminiam valdžios sektoriaus deficitui, 2026–2027 m. fiskalinės politikos kryptis vertinama kaip neutrali

Remiantis NFI valdžios sektoriaus balanso ir produkcijos atotrūkio nuo potencialo prognozėmis.

Paveiksle eliminuotų laikinųjų priemonių įtaka: su COVID-19 susijusios ir energijos kainų augimo poveikio sušvelninimo priemonės, pagalba nuo Rusijos karinių veiksmų besitraukiantiems Ukrainos žmonėms ir kita parama Ukrainai, fizinio barjero ir saugos sistemų įrengimas Lietuvos–Baltarusijos pasienyje, Lietuvos geležinkelių infrastruktūros palaikymas.

P – prognozė

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Finansų ministerija, Nepriklausomos fiskalinės institucijos skaičiavimai

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė, kaip nepriklausoma fiskalinė institucija, vykdydama fiskalinės drausmės taisyklių laikymosi ir fiskalinės valdysenos stebėseną, atliko 2026 m. metinės pažangos ataskaitos fiskalinės dalies vertinimą ir parengė išvadą. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos fiskalinės valdysenos įstatymo 9 str. 3 d. ir Valstybės kontrolės įstatymo 8 str. 7 d. 4 p., Valstybės kontrolė teikia išvadą Lietuvos Respublikos Seimui.

Fiskalinės stebėsenos centro vadovė

Jurga Rukšėnaitė

Pakartotinai naudoti šį dokumentą leidžiama pagal „Creative Commons Attribution 4.0 International“ (CC BY 4.0) licenciją: pakartotinis naudojimas leidžiamas, jei tinkamai nurodoma autorystė ir pakeitimai.

Viršelio nuotrauka: www.pexels.com

²³ Pagal EK nustatytą iš esmės neutralios (angl. *broadly neutral*) fiskalinės politikos intervalą (struktūrinio pirminio balanso pokytis $\pm 0,2$ proc. BVP). Prieiga per internetą: https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2016-stability-and-convergence-programmes-overview-and-implications-euro-area-fiscal-stance_en.

PRIEDAI

Išvados dėl 2026 m. metinės
pažangos ataskaitos
1 priedas

FAKTINIO IR NFI PROJEKTUOJAMO GRYNŲJŲ IŠLAIDŲ AUGIMO ATITIKTIS FSP RIBOMS

		2025	2026P	2027P	2028P
FSP pateiktos ir Europos Tarybos patvirtintos grynųjų išlaidų ribos					
1. Gryniosios išlaidos ¹	pokytis, proc.	6,1	5,2	4,8	4,5
2. Gryniosios išlaidos	sukauptas ² augimo tempas, proc.	6,1	11,6	17,0	22,3
Pagal faktinius ir projektuojamus rodiklius					
3. Gryniosios išlaidos	pokytis, proc.	11,1	6,5	7,2	6,7
4. Gryniosios išlaidos	sukauptas ² augimo tempas, proc.	11,1	18,4	26,9	35,3
Nuokrypiai					
5. Metinis grynųjų išlaidų nuokrypis nuo FSP grynųjų išlaidų augimo ribų	proc. BVP	1,8	0,5	0,9	0,8
6. Sukauptas grynųjų išlaidų nuokrypis, palyginti su FSP	proc. BVP	1,8	2,1	2,9	3,6
7. Lankstumas dėl išlygos gynybos išlaidoms	proc. BVP	1,3	1,5	1,5	1,5
8. Sukauptas grynųjų išlaidų nuokrypis, palyginus su FSP ir įvertinus lankstumą dėl išlygos gynybos išlaidoms	proc. BVP	0,5	0,7	1,4	2,1

¹ Atitinka Europos Tarybos rekomendaciją, kuria pritariama Lietuvos FSP ir FSP pateiktoms grynųjų išlaidų augimo riboms.

² Sukauptas augimo tempas yra išlaidų pokytis nuo 2024 metų (baziniai FSP metai).

Galima sukaupto nuokrypio atitikties paklaida (įvertinus lankstumą dėl gynybos išlaidų) turėtų būti iki 0,6 proc. BVP. Žaliame fone pažymėti nuokrypiai atitinka šį kriterijų, o rausvame – nuokrypiai, kuriuose yra rizika jo neatitikti.

P – prognozė

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Finansų ministerija, Nepriklausomos fiskalinės institucijos skaičiavimai

Išvados dėl 2026 m. metinės
pažangos ataskaitos
2 priedas

NFI FISKALINIŲ RODIKLIŲ PROJEKCIJOS

1 lentelė. NFI projektuojamos valdžios sektoriaus pajamos ir išlaidos pagal ESS 2010

Rodiklis (proc. BVP, jei nenurodyta kitaip)	ESS 2010 kodas	2025	2026P	2027P	2028P	2029P
Pajamos iš viso	OTR	39,5	40,1	40,5	40,8	40,5
Mokestinės pajamos		22,6	23,2	24,1	24,4	24,1
Pajamos iš netiesioginių mokesčių	D.2	11,9	12,0	12,3	12,3	11,8
Pajamos iš tiesioginių mokesčių	D.5	10,7	11,2	11,9	12,1	12,3
Grynosios socialinės įmokos	D.61	11,4	11,5	11,8	12,0	12,2
Kitos pajamos, iš jų:		5,5	5,4	4,6	4,5	4,2
Pajamos iš turto	D.4	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9
Išlaidos iš viso	OTE	41,3	42,5	43,2	43,8	44,0
Atlygis darbuotojams	D.1	12,1	12,3	12,2	12,2	12,2
Tarpinis vartojimas	P.2	4,5	4,5	4,7	4,9	4,9
Subsidijos	D.3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Palūkanų išlaidos	D.41	0,9	1,2	1,3	1,5	1,7
Socialinės išmokos	D.6M	16,4	16,6	17,3	17,6	17,8
Kitos išlaidos, iš jų:		7,1	7,4	7,4	7,3	7,0
Bendrojo pagrindinio kapitalo formavimui	P.5L	4,2	4,8	4,7	5,1	5,0
Kapitalo pervedimai	D.9	0,6	0,6	0,6	0,5	0,6
Grynasis skolinimas (+) / grynasis skolinimasis (-)	B9	-1,8	-2,4	-2,7	-3,0	-3,5
Grynasis skolinimas (+) / grynasis skolinimasis (-), mlrd. Eur		-1,5	-2,1	-2,5	-3,0	-3,6

P – prognozė

Skaiciai gali nesutapti dėl apvalinimo.

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Nepriklausoma fiskalinė institucija

2 lentelė. NFI valdžios sektoriaus ir jo subsektorių balansų projekcijos

Rodiklis, proc. BVP	2025	2026P	2027P	2028P	2029P
Centrinės valdžios subsektorius	-2,8	-3,1	-3,2	-3,4	-3,7
Socialinio draudimo fondų subsektorius	1,1	1,0	0,5	0,4	0,3
Vietos valdžios subsektorius	-0,1	-0,3	-0,0	-0,0	-0,0
Valdžios sektorius	-1,8	-2,4	-2,7	-3,0	-3,5

P – prognozė

Skaiciai gali nesutapti dėl apvalinimo.

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Nepriklausoma fiskalinė institucija

3 lentelė. NFI projektuojama valdžios sektoriaus skola ir jos kaitos veiksniai

Nr.	Rodiklis (proc. BVP, jei nenurodyta kitaip)	2025	2026P	2027P	2028P	2029P
1.	VS skola	39,6	45,0	48,8	50,7	55,3
2.	VS skolos pokytis (3 + 4 + 7)	1,6	5,4	3,9	1,9	4,6
3.	Pirminis VS deficitas	1,5	1,2	1,4	1,5	1,7
4.	Automatinė skolos dinamika (5 + 6)	-1,4	-1,3	-0,8	-1,0	-0,8
5.	Realioji palūkanų norma	-0,4	-0,1	0,2	0,2	0,4
6.	Realiojo BVP pokytis	-1,0	-1,2	-1,0	-1,3	-1,3
7.	Kiti skolą veikiantys srautai*	1,5	5,5	3,3	1,4	3,7
8.	Karinės įrangos, ginklų ir atsargų įsigijimo išlaidų statistinė kaupimo korekcija	1,1	2,2	1,5	1,0	0,9
9.	VS skola mlrd. Eur	33,3	40,3	46,0	50,3	57,8
10.	Palūkanų išlaidos	0,9	1,2	1,3	1,5	1,7
11.	Palūkanų išlaidos mlrd. Eur	0,8	1,1	1,2	1,5	1,8

* Iki 2025 m. apskaičiuotas kaip likutis, o 2026–2029 m. įtrauktas MPA2026 numatytas skolos pokyčio tikslinimas (angl. *stock-flow adjustment*).

P – prognozė

Dėl apvalinimo eilučių sumos gali nesutapti su detaliais duomenimis.

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, MPA2026, Nepriklausoma fiskalinė institucija

Išvados dėl 2026 m. metinės
pažangos ataskaitos
3 priedas

NFI ĮVERTINTOS GRYNOSIOS VALDŽIOS SEKTORIAUS IŠLAIDOS

Nr.	Rodiklis (proc. BVP, jei nenurodyta kitaip)	2023	2024	2025	2026P	2027P	2028P	2029P
1.	Valdžios sektoriaus išlaidos	37,2	39,4	41,3	42,5	43,2	43,8	44,0
2.	Palūkanų išlaidos	0,6	0,8	0,9	1,2	1,3	1,5	1,7
3.	Ciklinės nedarbo išmokos	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.	ES programų išlaidos	1,0	1,3	1,3	1,9	1,3	1,2	1,1
5.	Bendrojo finansavimo išlaidos	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2
6.	Vienkartinės išlaidų priemonės (neįskaitant ES finansuojamų priemonių)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7.	Grynosios pirminės valdžios sektoriaus išlaidos (iki diskrecinių pajamų priemonių) ($ne_t = 1 - 2 - 3 - 4 - 5 - 6$)	35,4	37,1	38,8	39,1	40,4	40,9	40,9
8.	Diskrecinės pajamų priemonės (neįskaitant vienkartinių pajamų priemonių) (drm_t)	–	0,1	0,1	0,3	0,5	0,1	0,0
9.	Grynosios pirminės valdžios sektoriaus išlaidos (įvertinus diskrecines pajamų priemones) ($ne_t - drm_t = 7 - 8$)	–	37,0	38,8	38,8	39,9	40,8	40,9
10.	Nominalaus BVP pokytis (g_t), proc.	–	6,3	6,4	6,6	5,0	5,5	5,3
11.	Grynųjų pirminių valdžios sektoriaus išlaidų pokytis, proc. $\Delta ne_t = \frac{ne_t - drm_t}{ne_{t-1}} * (1 + g_t) - 1$	–	10,9	11,1	6,5	7,2	6,7	5,2

P – prognozė

t – metai

Dėl apvalinimo eilučių sumos gali nesutapti su detaliais duomenimis.

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Finansų ministerija, Nepriklausomos fiskalinės institucijos skaičiavimai

Išvados dėl 2026 m. metinės
pažangos ataskaitos
4 priedas

NFI ĮVERTINTA CIKLINĖ LIETUVOS EKONOMIKOS PADĖTIS IR STRUKTŪRINIS VALDŽIOS SEKTORIAUS BALANSAS

Nr.	Rodiklis, proc. BVP	2023	2024	2025	2026P	2027P	2028P	2029P
1.	Valdžios sektoriaus grynas skolinimas (+) / skolinimasis (-)	-0,7	-1,3	-1,8	-2,4	-2,7	-3,0	-3,5
2.	Vienkartinės ir kitos laikinosios priemonės	-0,1	0,0	0,1	-0,1	0,0	0,0	0,0
3.	Laikinosios priemonės*	-0,8	-0,2	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
4.	Produkcijos atotrūkis nuo potencialo, proc. pot. BVP	0,4	0,2	-0,1	0,0	-0,5	-0,5	-0,5
5.	Ciklinė biudžeto dedamoji (0,399 × 4 eil.)	0,2	0,1	0,0	0,0	-0,2	-0,2	-0,2
6.	Struktūrinis VS balansas (1 – 2 – 5)	-0,7	-1,4	-1,9	-2,3	-2,5	-2,8	-3,3
7.	Struktūrinis VS balansas, neįtraukiant laikinųjų priemonių (1 – 2 – 3 – 5)	0,1	-1,2	-1,8	-2,2	-2,5	-2,8	-3,2
8.	Palūkanos	0,6	0,8	0,9	1,2	1,3	1,5	1,7
9.	Struktūrinis VS pirminis balansas (6 + 8)	-0,1	-0,6	-1,0	-1,1	-1,2	-1,3	-1,6
10.	Struktūrinis VS pirminis balansas, neįtraukiant laikinųjų priemonių (7 + 8)	0,7	-0,4	-0,9	-1,0	-1,2	-1,3	-1,5
11.	Struktūrinio VS pirminio balanso pokytis	1,6	-0,5	-0,4	-0,1	-0,1	-0,1	-0,3
12.	Struktūrinio VS pirminio balanso pokytis, neįtraukiant laikinųjų priemonių	0,1	-1,1	-0,5	-0,2	-0,2	-0,1	-0,3

P – prognozė

* Su COVID-19 susijusios ir energijos kainų augimo poveikio sušvelninimo priemonės, pagalba nuo Rusijos karinių veiksmų besitraukiantiems Ukrainos žmonėms ir kita parama Ukrainai, fizinio barjero ir saugos sistemų įrengimas Lietuvos–Baltarusijos pasienyje, Lietuvos geležinkelių infrastruktūros palaikymas.

Dėl apvalinimo eilučių sumos gali nesutapti su detaliais duomenimis.

Šaltinis – Valstybės duomenų agentūra, Finansų ministerija, Nepriklausomos fiskalinės institucijos skaičiavimai